

Column Erica Verdegaal

De woekerparadox

In de gouden decennia vóór de Eerste Wereldoorlog investeerden optimistische Nederlanders, Fransen, Duitsers en Engelsen miljarden guldens, franken, marken en ponden in Russische obligaties. Al in 1906 waarschuwden Russische opstandelingen dat ze bij een staatsgreep naar hun geld konden fluiten. Toch bleven bankiers de waardepapieren aanprijzen, want de verkoopprovisies waren riant. Toen de Russen in 1918 inderdaad stopten met betalen, raakten miljoenen families enorme vermogens kwijt. Ondanks veelvuldige schikkingspogingen — zelfs tot eind vorige eeuw — is slechts een fractie van de schade terugbetaald.

Deze obligatieramp vertoont frappante overeenkomsten met onze woekerpolisaffaire. Ook daarbij verruilden 'adviseurs' hun moraal voor vette provisies. Want een woekerpolis voor hypotheekaflossing kon zomaar vijf mille afsluitprovisie doen. Daarbovenop beurden topverkopers in de jaren negentig dikke bonussen plus cadeaus zoals reisesjes naar de Kaapverdische Eilanden.

Een tweede overeenkomst is dat woekerpolisverkopers zich meer dan tien jaar lang Oost-Indisch doof hielden voor waarschuwingen. Die verschenen vanaf 1995 in rapporten en kranten. Toch bleven adviseurs het rampproduct aanbevelen, wat tot de derde overeenkomst leidt: miljoenen particulieren tuinden erin. De totale schade beloopt naar schatting € 20 mrd tot € 30 mrd. Slechts een fractie daarvan is gecompenseerd. De hamvraag luidt dus: mag je nog hopen op genoegdoening? Of eindigen woekergedupeerden net zo bedrogen

Leeggelopen polis

In 2008 verscheen het 'Feitenonderzoek Beleggingsverzekeringen' van de AFM.

Hieruit bleek dat van de inleg in woekerpolissen gemiddeld 31% opging aan verzekeringspremies en allerlei kosten. Het restant ging in beleggingsfondsen, die ook weer kosten renden. Bij een gemiddelde jaarlijkse beleggingswinst van 8% — daar gelooft nu niemand meer in — zou een woekerpoliskapitaal jaarlijks slechts 2% tot 4% kunnen groeien, onvoldoende voor hypotheekaflossing. Vaak loopt het nog slechter af, als beleggingen minder dan 8% renderen, je maandinleg laag is en/of je een universal lifepolis hebt. Een woekerpolis kan zelfs leeglopen: de waarde zakt naar nul, met ontbinding tot gevolg.

als de slachtoffers van het Russische obligatieschandaal?

Als het aan claim- en belangenorganisaties ligt, zullen de aanbieders van woekerpolissen bloeden. Maar het is een titanenstrijd, die zich al tien jaar voortsleept. In 2007 zou de Wabeke-regeling soelaas bieden, maar die pakte uit als een beschamend doekje voor het bloeden. Eis je als gedupeerde meer, dan slaat je verzekeraar hard terug met vertragingsacties en zwaar juridisch geweld. Voor je een uitspraak van het Kifid hebt, moet je al meer dan een jaar geduld hebben. Alleen echte volhouders krijgen compensatie, mits ze hun verzekeraar beloven erover te zwijgen.

De strijd om compensatie is

Mensen die door een woekerpolis gedupeerd zijn, vinden niet alleen hun verzekeraar tegenover zich. De overheid en medeverzekerden zitten evenmin te wachten op een geslaagde massaclaim.

Opmerkingen en reacties naar verdegaal@fd.nl

ingewikkelder dan het lijkt. Een woekerpolisgedupeerde vecht namelijk niet alleen tegen zijn verzekeraar. Hij heeft twee minder opvallende vijanden: zijn medeverzekerden en de overheid. Volgens het recente rapport 'Nieuw leven voor verzekeraars', van de Commissie Verzekeraars, is 57% van de producten bij levensverzekeraars geen woekerpolis. Zo lopen er nog altijd gouden pensioenpolissen met garantierendementen van bijvoorbeeld 7% of 8% per jaar. Stel dat je zo'n polis hebt liggen, dan moet je er niet aan denken dat je verzekeraar door een schadeclaim faillieert. Datzelfde schrikbeeld speelt nog heftiger bij de toezichthouders en de overheid. Als een geslaagde massaclaim een of meer levensverzekeraars zou nekken, lopen de financiële stabiliteit, het publieksvertrouwen en de overheidsfinanciën (weer) gevaar.

De Commissie Verzekeraars draagt twee beschermingsmaatregelen aan. Zo zou de overheid bedrijven in de toekomst wettelijk moeten beschermen tegen noodlottige claims. In Amerika doet de rechter dat door uit te keren schades te maximeren, zodat een aangeklaagd bedrijf kan voortbestaan. Ook zouden verzekeraars mogelijke claims moeten herverzekeren.

Er zijn tegenpartijen die dat wel zien zitten. Blijkbaar verwachten ze dat de uit te keren schade behapbaar zal zijn. Want net als de Russen zullen verzekeraars de claimstrijd desnoods decennialang blijven traineren. Hooguit komt er ooit een waterige polderoplossing: alerte gedupeerden krijgen er dan, na een jarenlang gevecht, gemiddeld een paar honderd euro schadevergoeding bij; gedupeerden die niets doen, worden vergeten. Dat is jammer voor de gedupeerden en de advocaten, maar paradoxaal genoeg spinnen de overheid en alle niet-woekerpolishouders in ons land daar garen bij.

**Mondje dicht
Alleen echte
volhouders
worden, mits ze
stil blijven,
gecompenseerd**